

Any II

Barcelona 10 de Janer de 1881

Núm. 19

PREUS DE SUSCRIPCIÓ				Se publica 'ls días 10, 20 y 30 de cada mes	PREUS DE SUSCRIPCIÓ PAGANT EN OR	
ANY	SEMESTRE	TRIMESTRE	MES	EDITOR - PROPIETARI	ANY	SEMESTRE
Espanya y Portugal	60 rals	32 rals	18 rals	6 rals	CARLOS SANPONS Y CARBÓ	
Països de l' Unió Postal	76 "	40 "	"	UNIÓ, 28		
No 's servirà cap suscripció que no 's pagui per endavant						
Cuba y Puerto-Rico						
Filipinas, Méjich y Riu de la Plata						
Y en los altres països, los preus d' Espanya y ademés lo franqueig						

CADVERTENCIA

Debem advertir als favoreixedors de LA ILUSTRACIÓ CATALANA que alguns mal anomenats agents s' han permés cobrar suscripcions sens estar degudament autorisats. Pera seguritat dels senyors subscriptors, los rebuts de la Empresa aniran sellats y firmats per l' editor del periódich, ó be pels dueños dels centros y llibrerías ahont hajen fet la suscripció á nostre periódich.

SUMARI

TEXT. — CRÒNICA GENERAL, per Ramon E. Bassegoda. = NOSTRES GRAEATS, per Eduard Tamaro. = CARTAS CONFIDENCIALS. Eshòs de una novel·la, per F. Boter. = À JOAN DE JOANES (poesia), per Victor Iraza Simon. = CONGRÉS DE JURISCONSULTS, per S. Ribot. = CONVOCATORIA DELS JOCHS FLORALS. = NOVAS. = LLIBRES REBUTS.

GRABATS. — DON JAUME I, LO CONQUERIDOR. = PAISATJE D' HIVERN. = FRAGMENT DE LA PORTA MAJOR DE LA CATEDRAL DE TARRAGONA. = LO SANTÓ. = MOSÀICH ROMÀ DE LA TORRE DE BELLOCH.

CRÒNICA GENERAL

ANY 1880 ha volgut significar-se en las darreries ab la celebració d' un fet d' indiscutible importància pera nostra Catalunya. Lo Congrés de jurisconsults catalans organiat per iniciativa de la *Sociedad Económica de amigos del país* d' aquesta ciutat, celebrá sa sessió in-naugural en lo suatuós paraninfo de nostra Universitat literaria, en la tarda del 31 de Desembre. Ab tal motiu poguerem fernes càrrec de lo que serà aquell magnífich saló, un cop estigan degudament colocats los grans quadros destinats á realsar

DON JAUME I, LO CONQUERIDOR

Copia d' una taula del segle xv que figurà en lo Consistori de Valencia

lo seu conjunt, únichs que faltan pera terminar la decoració de la sala, y que molt acertadament, l' Exm. Senyor Rector, ha encarregat als artistas catalans de més anomenada.

Lo saló estava esplèndidament iluminat per canalobres de gas, que destacavan d'una manera notable los primors de sa ornamentació produint molt bon efecte la pintura policromada, lo sostre enteixinat, y l' gran dossier situat en lo fondo de la sala. Ocupá la presidencia lo senyor don Vicens de Romero, president de la Societat Económica y de la comissió organisadora del Congrés, qui tenia á sos costats al president de l' Audiencia y á don Salvador Maluquer ex-president de nostra Diputació provincial; com á secretaris actuavan los senyors don Bartomeu Bosch y don Joseph Maria Borrell y Soler. Ocupavan llocs de distinció lo senyor Rector de la Universitat literaria y las comissions de la Diputació provincial, de l' Audiencia, del Ajuntament, del Claustre Universitari, de la Económica d' Amichs del país, de l' Academia de Dret Administratiu, y d' altres corporacions científicas y literaries. Oberta la sessió los senyors secretaris llegiren alternativament las bases pera la convocatoria del Congrés, lo Real Decret de dos de Febrer últim, una Real ordre sobre l' unificació de Còdichs, y altres documents relatius al Congrés, després de lo qual s' entregaren als membres del mateix las credencials de son càrrec. Lo més important de la sessió fou sens dupte lo discurs del senyor President, d' acabada forma literaria, pero escrit ab un criteri decididament unitarista, discurs que de sobras deu ser conegut de nosaltres lectors á l' hora en que escribim aquestes ratllas per haberlo publicat en extret tots los diaris d' aquesta localitat, excepció feta del *Gobierno* que l' copià literalment. Termenat lo discurs del senyor President, que com es natural fou saludat á son acabament ab una salva d' aplausos, 's donà lec-

tura de l' ordre del dia pera la sessió següent, en la qual figurava l' elecció definitiva de càrrecs pera la mesa y la aprobació del Reglament redactat per la Comissió organitzadora y s' aixecá la sessió.

**

Es digne de fixar l' atenció, l' unànim manera de sentir qu' ab ocasió de la reunió del present Congrés ha manifestat la premsa catalanista: lo *Diari Català*, *La Renaixensa*, *La Veu del Montserrat* han manifestat clara y esplicitament que la desaparició del dret català baix lo pretext de formar lo Còdich civil de la nació, seria lo fet de més deplorables trascendències pera la família y propietat en nostra benvolguda terra; d' altre part sabem que estan á punt de declararse en igual sentit l' Associació Catalanista d' excursions científicas y la secció de dret de la Joventut Catòlica, com ja anteriorment y ab molta entresa ho ha fet l' Academia de Jurisprudència y Legislació.

No creyém que nostres lectors nos vulgan fer l' ofensa d' interrogarnos per nostre criteri respecte de aquesta qüestió de mort ó vida pera l' pervenir de nostra patria; nosaltres que 'ns dihem catalanistas, no per lo gust de engalanarnos ab una denominació més ó ménos ostentosa, y qu' acostuméramos a traduir nostres opinions per fets concrets y de gens duptosa significació, nos atenim de la manera més solemne á lo que deyam en un de nostres números anteriors, parlant á propósito de la elecció en lo Col·legi d' Advocats de Barcelona, de delegats pera l' actual Congrés de jurisconsults. Y encara més, sense qu' això siga fulminar cap classe d' excomunió, no tenim per catalanista, al que en aquest tránsit tant dificilíssim pera l' existència de Catalunya, mostra la més petita indecisió en la defensa de nostres venerandas institucions, lo últim que 'ns resta de nostre passat de grandesa y explendor, y per las que Catalunya fou á la vegada objecte de respecte y admiració per part de totes las nacions y adverteixes per endavant que despiciémos als que per las nostres declaracions nos califiquen de retrògrados ó be de demagogs.

Si enhorabona lo nostre dret no está en lo moment històric actual á l' altura de las nostres necessitats, estudies concienciadament y posis en armonia ab lo que demanen los nostres temps, pero no 's vulga d' això fer argument pera que 'ns tinguém d' amparar en una legislació completament exòtica en nostre país, refusant la qu' ab tot y sos defectes, nos ha servit fins al present pera ocurrir á las nostres necessitats. En aquest cas fem nostres las paraules del senyor Almirall, en un discurs pronunciat en lo Congrés Catalanista: «...entre una llei que està identificada ab lo nostre modo d' esser, que respon á las necessitats de Catalunya, encara que sia antiquada, y una llei que sia un poch més moderna, pero que no està identificada ab lo nostre modo d' esser, que no respon á las condicions y á las necessitats de Catalunya, prefereixo la primera, perque la primera pot un dia tornarse bona, al pas que la segona no pot serho may.»

Contra lo que nosaltres esperavam la fracció unitària del Congrés, ha resultat bastant numerosa; per això es precis que per ningú's descuidi aquest assumpte de vital interès pera Catalunya; clamém enèrgicament per nostres institucions devant dels superiors poders de la nació; si es que estiga escrit fatalment que degam suvenir al ménos no siguém víctimas del suïcidio.

**

L' agitació libre-cambista que ve fomentantse á Madrid està ja donant sos naturals resultats; entre 'ls projectes de llei que en la present legislatura's presentaran á las Corts s' anuncia l' de modificació del dret diferencial de bandera en lo comers d' importació y exportació de nostres Antillas. Los armadors y naviers estan ja que la camisa no 'ls hi toca al cos, perque ja saben per experiència lo que vol dir modificació quan aquesta paraula la pronuncia un libre-cambista. La marina mercant qual importància va decayent de dia, pot preparar-se á un d' aquells terribles cops que tot sovint nos dirigeixen los sabis de Madrid; y precisament l' ocasió qu'es esculleix pera portar á cap l' anomenada modificació no pot ser més oportuna; quan los elements productors de tota mena se consumeixen en la més trista inacció, quan las fàbrics se tancan y milers de travalladors no saben ahont anar á guanyar lo pa pera sos fills, realment se sent la necesitat de projectes de llei com lo que's prepara en lo Ministeri d' Hisenda! Pobre marina espanyola, qui t' ha vist y qui t' veu.

**

Lo magnífich palau del Camp de Mars, que junt ab lo del Trocadero, servi de morada esplèndida á la Exposició Universal de Paris celebrada l' any 1878, està prompte á desapareixer pera no subsistir més que en

lo recort dels que tingueren la ditxa de visitar aquell certamen colossal. Lo derribó que està ocupant actualment á 500 obrers deu estar acabat lo 15 de Maig segons contracte celebrat ab M. A. Picard, Monduit y Roux qu' han donat per la desferra d' aquell edifici la cantitat de 1.300,000 franchs, es á dir 288,221 franchs més de lo que van produhir los restos del palau de 1867, segons resa una memoria de Jules Simon publicada fa poch.

Y pera 'ls aficionats á números y estadísticas considerem curiosos los següents datos qu' hem pogut recullir referents á las exposiciones celebradas á Fransa. La primera tingué lloc en 1798 y en ella 's repartiren dotze medallas de plata, y vint mencions honoríficas figurant entre 'ls premiats lo rellotger Breguet. En la de 1801 disposada per un decret consular, lo célebre Jacquard obtingué una medalla de bronze. La de 1802 comptá 540 expositors; la de 1806 tingué lloc en los Invalids y en ells 'ls expositors pujaren ja al número de 1,422. Per efecte de las guerras del imperi no pogueren celebrarse las exposicions en los anys successius fins á 1819 en que un decret de M. Decazes disposá la celebració de una exposició cada quatre anys in-naugurantse la primera lo 25 d' Agost, pera escaurus en tal dia lo sant del Rey. Los expositors en 1819 arribaren á 1,662 y á 1,762 en 1823. En la de 1827 hi acudiren 1795 expositors després de la qual sobre-vingué la revolució de 1830 y'l govern disposá que las exposicions se celebrassen cada cinch anys fixant la primera pera l' 1.er de Janer de 1834, dia del sant del nou Rey, y que tingué lloc en la plassa de la Concordia. En 1839 y 44 se celebraren en los Camps Elíseos. La República de 1848 celebrá l' exposició en l' any 1849 á la qual s' admeteren l' Algeria y las Colonias y concorreguen 4,532 expositors. La primera exposició universal de Paris tingué lloc en lo palau de la Industria y acudiren á ella 23,954 expositors y 5 millions de visitants; la segona fou la de 1867 ab 23,662 expositors y 10.000,000 de visitants, sobrepujantlas á totes en importància la de 1878, inaugurada baig la presidència del Mariscal Mac-Mahon.

**

Lo sigle xix podrà ben bé dirse lo sigle de las obras colosals; actualment s' està estudiant ab gran activitat lo medi de comunicar Fransa ab Inglaterra per medi d' un gran túnel qu' atravessei en tota sa extensió lo pas de Calais; una companyía inglesa fundada exclusivament pera executar los travalls preliminars qu' han de decidir sobre la possibilitat d' aquesta obra grandiosa acaba de practicar un pou al qual s' ha dat la fondaria que 's considera suficient pera arribar al terreno en que deuria establirse l' túnel. Los diaris inglesos anuncian qu' encara que s' haja trobat ayga en las capas superiors dels terrenos atravesats, no s' han produhit infiltracions en la galeria inferior oberta en una roca sólida. Pròximament s' obrirà un altre pou, y si en aquest los resultats son també satisfactoris, se portarán endavant altres travalls pera ultimar lo projecte en definitiva qual realisació pensan portar á cap los directors de la companyía en l' espai de quatre anys. Veus aquí una obra que de portarse á cap eclipsaría l' importància de moltas, considerades fins are com lo *non plus ultra* de las dificultats y del atreviment.

**

Indubtablement que en los Estats Units va desarollantse cada dia més l' afició pera l' teatre y pera 'ls grans artistas. Després del èxit tan gran com merescut que entre 'ls nort-americans obtingué Sarah Bernhardt, actualment està recullint gran cullita d' aplausos á New-York lo celebre actor Salvini conegut de sobras entre 'l públic barceloni. L' obra en que fins ara ha sigut més celebrat l' eminent actor italià sembla qu' ha sigut l' *Othello*, qual protagonista desempenya. Reconeixent avans que tot lo mérit de 'n Salvini es objecte d' apasionadas polémiques entre 'ls aficionats si aquest actor al fer l' *Othello* interpreta fidelment lo tipo creat per Shakespeare, ó bé si 's fá un paper especial á posta pera lluir sas aptituds pera la declamació. En efecte, lo senyor Salvini ha fet un *Othello* completament salvatge, de passions monstruosas y de cor de hiena, distint segons alguns del *Othello* que va concebir Shakespeare, home gelós y de passions violentas quel' impulsan fins al crímen, pero no despullat de certa dignitat compatible ab los pervertits sentiments del moro venecià.

Just es que parlém dels teatros de fora de casa quant los nostres nos fan estar ab los brassos plegats sens poder donar compte de cap classe de novetat d' una mica d' importància; á Romea ha tingut lloc l' estreno que anunciam de *La muerte en los labios* drama d' Echevaray que no ha obtingut en nostra ciutat lo estrepitoso èxit que va alcansar á Madrid, degut potser á sa execució no molt acabada.

RAMON E. BASSEGODA.

NOSTRES GRABATS

DON JAUME I, LO CONQUERIDOR

Ab lo retrato de l' insigne Rey d' Aragó Don Jaume I lo Conqueridor, copiat d' una taula del segle xv que figurá en lo Consistori de Valencia, LA ILUSTRACIÓ CATALANA inaugura la galeria de retratos dels antichs Reys d' Aragó que 's proposa publicar.

Descolla superbament la gran figura de Don Jaume I en la epopeya de la reconquesta, y si per sas hassanyas, després de guanyats los reyalmes de Mallorca, Valencia y Murcia, mèresqué lo renom de *Conqueridor*, no menos fama li donaren sos treballs pera la bona organisació de sos estats, millorant las lleys civils y desarrollant las institucions políticas, principalment, donant vida á las ciutats, puig entre elllas Barcelona li deu lo definitiu establecimiento de sos Concellers.

Don Jaume I, fill de Don Pere II d' Aragó, lo Católic, y de Donya Maria de Montpellier, nasqué en eixa ciutat, en casa dels Tornamira, lo dia 1 de Febrer de 1208, y segons ell mateix conta en lo capitol V de sa Crònica, sa mare «feu fer d'òtse candeleles, totes de un pes e duna grana, e feules encendre totes ensembs e á cada una mes sengles noms dels apostols, e promes á nostre Senyor que aquela que püs duraria que aquel nom auríem nos. E dura mes la de Sent Jacme be tres dits de traves que les altres. E per aço e per la gracia de Deu havem nos nom en Jacme.»

Poch després anyadeix que «jaen en lo breçol, tiraren per una trapa sobre nos un cantal, e caech prop del breçol; mas nostre Senyor nos volgué estorse que no morissem.»

Jurat rey d' Aragó en las Corts de Lleyda, á las que fou presentat en brassos de l' arquebisbe de Tarragona Asparch, puig sols tenia vuit anys, als nou anys feu ja sus primeras armas en Selgua, ahont un cavaller li facilità una cota lleugera. Casás á dotze anys, reunintse als catorze ab Donya Leonor de Castella, y fou tanta sa activitat en las armas, que 'l portá á pender part personalment fins en petitas escaramussas.

En efecte, segons conta en lo capitol CCLXVI de la mentada Crònica (1), durant lo siti de Valencia, pera salvar alguns que imprudentment havien embestit als sarrahins prop dels murs, havent conseguit son objecte d' obligarlos á que retiressen, diu: «volvemos contra a vila á sguardar los sarrahins que havia la companya gran de fora e un balester tirans e depart lo capel de sol, el batut donans en lo cap ab lo cayrel prop del front. E Deus que ho volch, no trespassa lo test e eixins be á la maytat de la testa la punta de la sageta: e nos ab ira quen haguen donam tal de la ma en la sageta que trencam la e exians la sanch per la cara a enjus, e ab lo mantel de sendat que nos aduyem torcarem nos la sanch e veniem rient per tal que la host no sen esmayas.»

Aquest es lo motiu per que sempre conservá en sa cara lo senyal de las nafras rebudas, lo qual demostra nostre grabat.

Segons diu Bernat Desclot en sa Crònica, «aquest rey en Jacme Darago fo lo pus bel hom del mon, que ell era major que altre un palm, e era molt ben format e complit de tots sos membres, e havie molt gran cara e vermella e flamenca, el nas long e ben dret, e gran boca e ben feta, e grans dents beles e blanques en semblanza de perles, els huys negres, e bels cabells e rossos que semblavan fils daur, e grans espalles, e long cors e delgat, els brassos grossos e ben feysts, e belles mans, e belles cuxes e grosses, e belles cames e longues e dretes per lor mesura, els peus longs e ben feysts e gint calsats.»

Morí Don Jaume I en Valencia als 27 de Juliol de 1276, permaneixent son cadavre en la Catedral fins a 1278, en que son fill Don Pere III d' Aragó, lo Gran, lo trasladà á Poblet, posantse en un sepulcre de fusta sobre 'l presbiteri, frente al de son avi Don Alfons; y acabats los Panteons Reals en 1390, fou posat en lo panteó més prop del presbiteri, á la part del evangeli, ab una llarga inscripció laudatoria. En 1835 fou profanada, com tantas altres, aquella venerable tomba, y salvadas las despullas dels Reys per lo rector y veihins d' Esplugas, que las depositaren en sa iglesia, foren trasladadas á Tarragona en 1843 y depositadas en la capella de Corpore Christi del claustre de la Catedral, fins que en 1856, ab las despullas dels basaments dels panteons Reals de Poblet, perteneixents á la familia de Cardona, fou erigit, adossat á la fatxada del chor de dita Catedral, un monument de marbre que guarda 'ls restos del repetit rey Don Jaume dintre de sa primitiva urna de Poblet.

Lo dia 31 del próxim passat Desembre, fou celebrada en Palma la conmemoració del aniversari de la conquesta de Mallorca per Don Jaume I en 1229, ab una solem-

(1) Edic. de la Biblioteca Catalana, comensada en 1872.

ne festa en la Catedral, ostentantse l' penó de la conquesta, si bé no s' efectuà la tradicional professió, segons seria oportú continuar, la que sortint de la Catedral volta va las murallas de Palma y entrava per la Porta Pintada, ó Ben-alcofol dels moros, que fou lo punt per ahont entrà l' exèrcit conqueridor.

PAISATJE D' HIVERN

Es prou anomenar á J. Vayreda pera que s' obtingui ja una presumpció, si s' parla d' un paisatje, de que serà tractat ab exquisit sentiment de la naturalesa.

En efecte, aixís s' observa generalment en sas obras. En lo paisatje que reproduhim no sols la desolació de l' hivern sinó aquell glacial ayre y la minvada llum que apena abandonà l' horisó pera traspassarlo, tot està reprodubit ab aquella finura d' observació y maestría que forman verament un quadro encantador de la més senzilla composició pictòrica, com ho es la representada.

No deixan de contribuir poderosament al bon efecte general los pesats carros que trasportan lo pobre menatje de la gent que l' hivernada obliga á cercar habitacions més arrasserades, los grupos d' homens y donas que segueixen ab pena dits carros, y aquesta bona disposició de figures y del fondo fa endevinar lo molt que han de guanyar en lo quadro, animadas per la valenta paleta del artista.

FRAGMENT DE LA PORTA MAJOR DE LA CATEDRAL DE TARRAGONA

Fet algun mérit en lo número 10 de LA ILUSTRACIÓ, de la fundació y antiguetat de la Catedral de Tarragona, recordarém aquí solament que comensada per Sant Oleguer en 1124, en 1282 l' arquebisbe Olivella construï la present capella del baptisteri y la part central del actual frontispici, cambiant tal vegada lo existent d' estil romànic, y que s' presum fos la portalada que des de l' temple dona pas al claustre.

La referida part central del frontispici, d' excellent estil ojival, ademés del gran rosetó y frontó terminal en lo cos superior, presenta en l' inferior un cos adelantat de quatre archs allancetats concéntrichs, que s' apoyan sobre vuyt dossierets sens pinacles que soplujan altras tantas estatuas gegantinas d' apòstols y profetas, seguit encara 'ls dossierets y estatuas á l' entorn de dos matxons ó contrafarts, que á manera d' agullas terminan en piràmide y flankejan la entrada. Descansa aquest cos sobre un basament seguit d' arquets ojivals y columnetas.

Lo dintell de marbre d' una sola pessa, que presenta nostre grabat, mideix 6 metres 80 cent., essent de 5 metres 92 cent. la total alsaria del del pilar, ornamentat y surmontat ab l' estatua de la Verge mare. Las jambas de marbre d' aquesta gran porta, també esculturadas, son d' una sola pessa y profusa la decoració de tota ella.

Ostenta l' tímpan un ben entès calat ab vidres de color, ahont l' estatua del fill de Deu, sentat entre l' sol y la lluna y dos àngels que l' adoran, beneheix ab las dos mans alsadas. Devall, en lo fris, està representada la resurrecció de la carn per medi d' una serie de sepulcres que restituixen sos morts al ressò de las angèlics trompetas, y entre aquests y l' dintell apareixen representats los tormentos del infern per medi de la multitut de figures que reproduheix lo present grabat, notantse en lo centre una espantable ballena que llença per la boca als condemnats.

L' estatua de la Verge sobre l' pilar que divideix la porta es la més acabada obra qu' allí pot admirarse, essent dignes de particular estudi 'ls delicats plechs de son ropatje, las preciosas joyas de son collaret y la ben entesa positura de l' imatge, avuy per desgracia algun tant multilada. Tant aquesta estatua com las restants vint y dos de profetas y apòstols, son de pedra d' Albiol, essent construïdas nou d' elles per l' escultor Joan Bartomeu y las dernés per lo barceloní Jaume Castails en 1375. Lo trall d' aquestas estatuas es en general tosch, si bé franch y desembrassat; portan á la memoria, en sas ecclituts, fesomías y ropatges, obras escultòriques de major antiguetat; y tant per son aspecte imposant com per que encara falta la colocació d' algunes, es corrent la tradició vulgar de que á cada sigle cau una estatua, cosa que no sabem que 'ls fets vinguén á comprobar.

Las grans portas que tanca questa portalada son de roure, esplèndidament forradas de ferro, mostrejat ab grans florons ressaltats, y ornamentadas ademés ab dos llargues frontissas y dos picaports, adornats unes y altres ab tan polidas y delicadas trepaduras ojivals, que més semblan una finíssima obra d' agulla que de ferro. Sobre las frontissas, dos recorvats brassos de ferro sostindran unes llantias al costat de l' imatge de la Verge. Tan apreciable obra mestre de serralleria fou costejada en 1510 per l' arquebisbe Don Gonzalo Heredia.

En suma, aquesta porta major, de que reproduhim

un acabat fragment, segons fotografia de Don March Sala, forma, com las millors de son temps, la primera y esplendorosa portada, epilech d' aquells magnífichs poemas cristians, las Catedrals de l' etat mitjana.

LO SANTÓ

Son los Santons una especie de solitaris mahometans que viuhen apartats de la ciutat y de lo que lucran per medi de l' almoyna ó caritat pública.

Aquests solitaris efectuán repetidament viatges á Bagdad, Jerusalem, Damasch ó l' Mont Carmel, ahont suposan restan enterrats sants de llur secta, y la multitut los atribuixen lo do de profecía y d' obrar miracles, suposant també que sa fingida bojeria es un do d' Alá, per lo qual son tinguts en molta veneració.

Van generalment mitj nusos y apena coberts d' alguna mala roba ó de pells de bestias salvatges; aixís recorren lo país, cantant, salmodiant y fingint extranya bojeria; viuhen, segons queda dit, de las almoynas que recullen, y en algunes ocasions, reunits també en numerosos grups, assaltan las caravanas, apoderantse de tot son bagatje.

MOSAIC ROMÀ DE LA TORRE DE BELLOCHE (GIRONA)

A uns 3 kilòmetres al S. O. de Girona, en la finca Torre de Belloch, fou trobat, no fa molts anys, prop de la tanca del hort, descansant sobre la part del àngul N. E. del edifici y d' una paret de tanca, lo grandioso mosaic romà de que s' ha publicat ja una especial monografia, y que, gracias á la ilustració y generositat del posseidor de la finca, lo Sr. Comte de Belloch, fou descobert en sa major part, copiat escrupulosament y tret de la fonda situació en que s' trobava.

La Comissió Provincial de monuments de Girona opinà que tal mosaic corresponia al any 244 de l' Era Cristiana, y l' nom de son autor *Cecilianus* fou descobert entre l' *oppidum* y la primera *meta*.

En sa primera part aquest mosaic mideix 7'08 metres de longitud per 3'42 de latitud, y son assumptos representants una carrera de quatre aurigas en lo circo, essent policroma la decoració de la *Spina*, carros, caballs, personatges, etc.

La segona part de dit mosaic, que es la que reproduhim, essent d' igual latitud, té 10'32 metres de llargaria contenint una ampla cenefa ab variats trenats de difereents colors, tots generalment molt vius, ben conservats, ab perfils blancks y ab bona indicació dels clars y obscurcs. Aquesta gran cenefa presenta un quadro de 1'46 metres de longitud per 1'43 de latitud, essent son fondo blanch, y l' escena policroma representada es la lluita de Belerofont ab la Quimera, auxiliat aquell per lo cavall Pegaso. La composició generat y l' dibuix de cada figura deixan, per cert, molt que desitjar, mes l' interès de tal assumptio creix una volta recordat que lo mateix en semblants formas ha donat lloch á diferents llegendas de l' etat mitjana.

Las tesseras ó pedretas d' aquest mosaic son regulars, molt pulimentadas, y forman verament una obra magnífica en son gènero.

EDUARD TAMARO.

CARTAS CONFIDENCIALS

ESBÓS D' UNA NOVELA

ERA una vella de mitjans Juliol. Lo cel estava embolcallat d' una munió de núvols negres, grisos y blancks ab tochs platejats que corrian cap al mar en caprichosas transformacions, á cada pas allargantse, aixamplantse ó arrodonintse y fugint á capgirells per sota la lluna que goitava de tant en tant, espargintne claps de 'ls mes blanquinosos. Lo dia havia sigut calorós y sota l' anden del ferrocarril de Fransa deixava anar encara l' cobert de ferro caldejat pe l' sol de tot lo dia, bafaradas calitjosas, no valenthi á refreshar lo lloc rataxadas mes suaus que d' en lluny en lluny entravan per la part de la *Ciutadella* mitj enrúnada que s' aixecava informe d' entre la foscor de la nit. Tres ó quatre flams de gas brillaven adossats á la paret, il·luminant duptosament la llarga renglera de *wagons* qu' afilerats darrera la màquina esperaven las tres campanadas pera comensar sa carrera vertiginosa fins á Port-bou y allargavan per l' altre banda sas sombras, que després d' haverse passejat per terra s' enfilavan fins á la meytat d' altres *wagons* qu' hi havia més lluny. Uns quans mossofs ab brusa blava y gorra ab galó vermell, portavan dalt d' un pal fanals qu' altres colocaven en los *wagons* enfilantshs dessobre, y saltant de l' un á l' altre, dibuixantse sa sombra á la claror bellugosa de 'ls fanals que 'ls altres duyan, com llargaruts y oscil-lants fantasma. D' altres n' hi havia qu' arrossegavan ab esgarrifós es-

trepit carretons plens de baguls, sachs de nit y *mundos* que treyan de la sala d' equipatges y portavan cap al tren, ó tancavan y obrien portellas acabant d' espolsar coixins y abaixant los vidres de las finestras.

Amunt y avall del anden, tots sols,—encara no havian obert las portas de las salas d' espera,—nos passemavam mon amich Albert Castells y jo, tot parlant de cosas indiferentes.

L' Albert era llavors un jove de vint y cinch anys complets y feya poch qu' havia acabat la carrera d' enginyer industrial. Fill d' una familia de posició bastant desahogada y horfe de pare desde molt jove, acabava de perdre á sa mare, en qui havia concentrat tot son afecte, senyora d' una intel·ligència no molt desarrollada y que l' estimava gaire be podriam dir ab una idolatria qu' havia cobat tots sos gustos y precedit sos desitjos; de manera que s' crià ab tota amplitud, guardantlo tant sols dels trencolls á que està esposat lo jovent de las grans ciutats, la mateixa bonesa d' un cor y una especie de rectitud,—si be malmenada ó alguns colps desviada,—innata en ell.

Era Albert una figura simpàtica ja de primer cop de vista. Alt més aviat que baix y elegant per naturalesa, sense amanerada afeció. Son vestit negre, de dol, realava sa testa de formas atrevides y morenas. Sos ulls eran negres d' una vivesa humida, y sa barba y cabell caragolats d' un castany oscur.

Com he dit; nos passegavam per l' anden esperant l' hora de sortir lo tren, ell pera marxar á un viatge cap al mitjorn de Fransa, pera distraure la gran tristor en que l' havia deixat la pèrdua de la seva mare y jo pera despedirlo ja montat en lo *wagó*.

Sonà una campanada; obrintse las portas de las salas d' espera y un borball de gent s' abocà ab confosa criadoria per l' anden que d' en mica 'n mica s' anaren fiçan y engolintse per las portellas de 'ls *wagons*, com vespas qu' entraren en los forats del vesper: los mossos corregeruen més atrafegats; l' interventor, anava de portella en portella revisant billets: lo petament de portas, de primer fort y seguit, anava minvant; y quan l' Albert acabava d' esplanarme lo projecte d' uns trevalls que volia fer sobre. L' aplicació d' un nou motor á las fàbriques de filatura, sonaren tres campanades, nos donarem l' última estreta de ma, tancàs la derrera porta, llensàs á l' espay son estrident xiulet la locomotora, y de primer á poch á poch ab lo soroll de ganxos de tracció que s' allargavan, despresa depressa y á l' últim rápit, lo tren se perdé en la foscuria de la nit.

Cauterets 18 de Juliol de 187...

Ja he arribat, estimadíssim amich, á la ciutat de Cauterets, després de las llargues y amohinosas horas de carril que m' han deixat trontollat, nerviós y marejat ab sa vertiginosa carrera, de manera, que al posar peu en terra en l' estació de Pierrefitte-Nestalas,—última de mon trajecte,—he llensat un sospir de verdadera satisfacció.

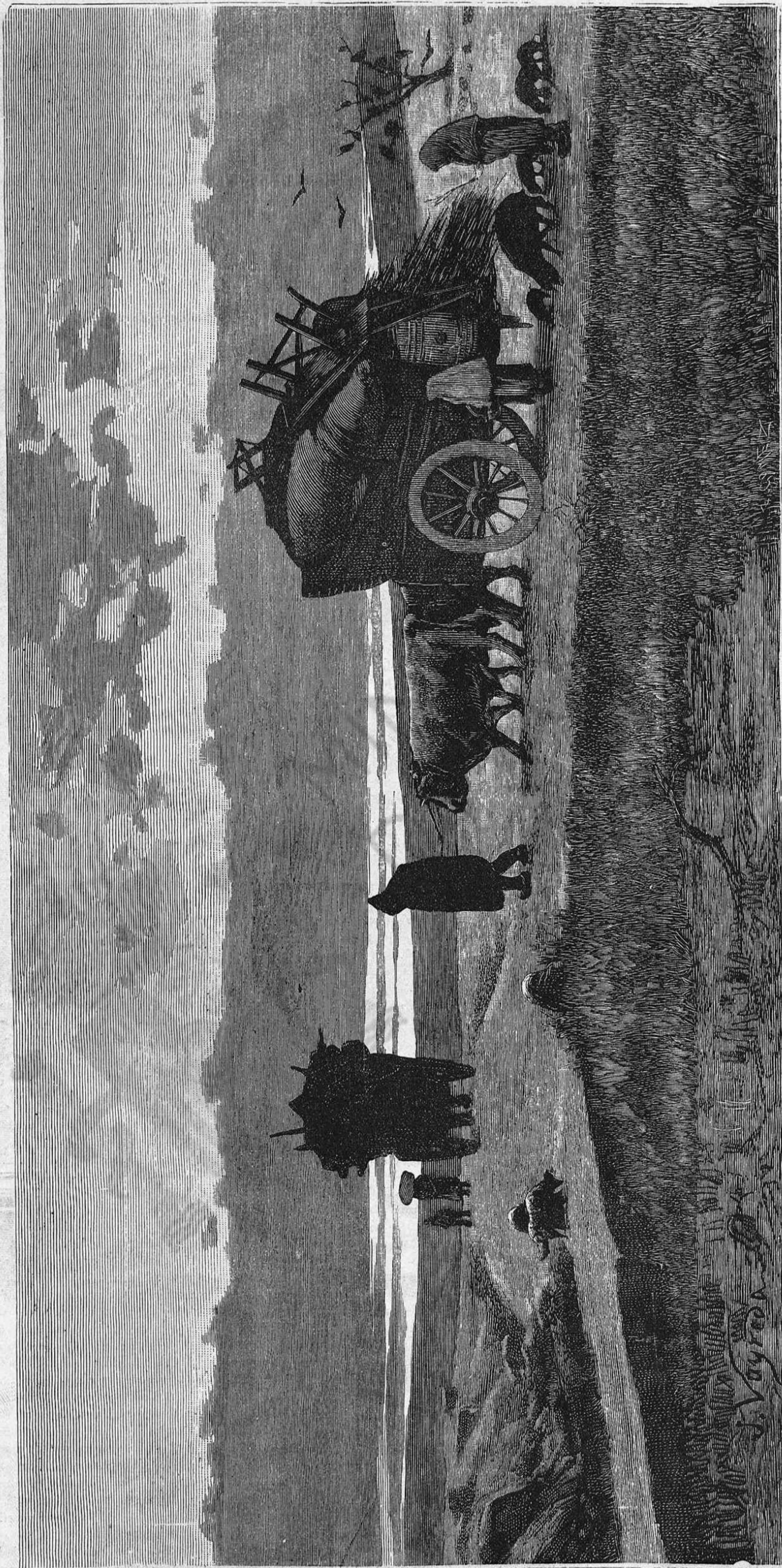
Desde aquest poble fins á Cauterets, pera no acabarme de marejar, he pres un cotxe per mon compte, fentme l' il·lusió jo mateix al veurem en un landó tirat per quatre cavalls, de ser algun personatje, príncep, embaixador ó quelcom d' aixó y que la gent sortiria á veurem, lo qui si no ha sigut del tot vritat ho fou en part, donchs si no 'ls hi he cridat l' atenció com á personatge, l' he cridada per esser un foraster més.

Estich instalat en l' Hotel d' Inglaterra, ahont, quan vulgas escriurem, podrás dirigir las cartas.

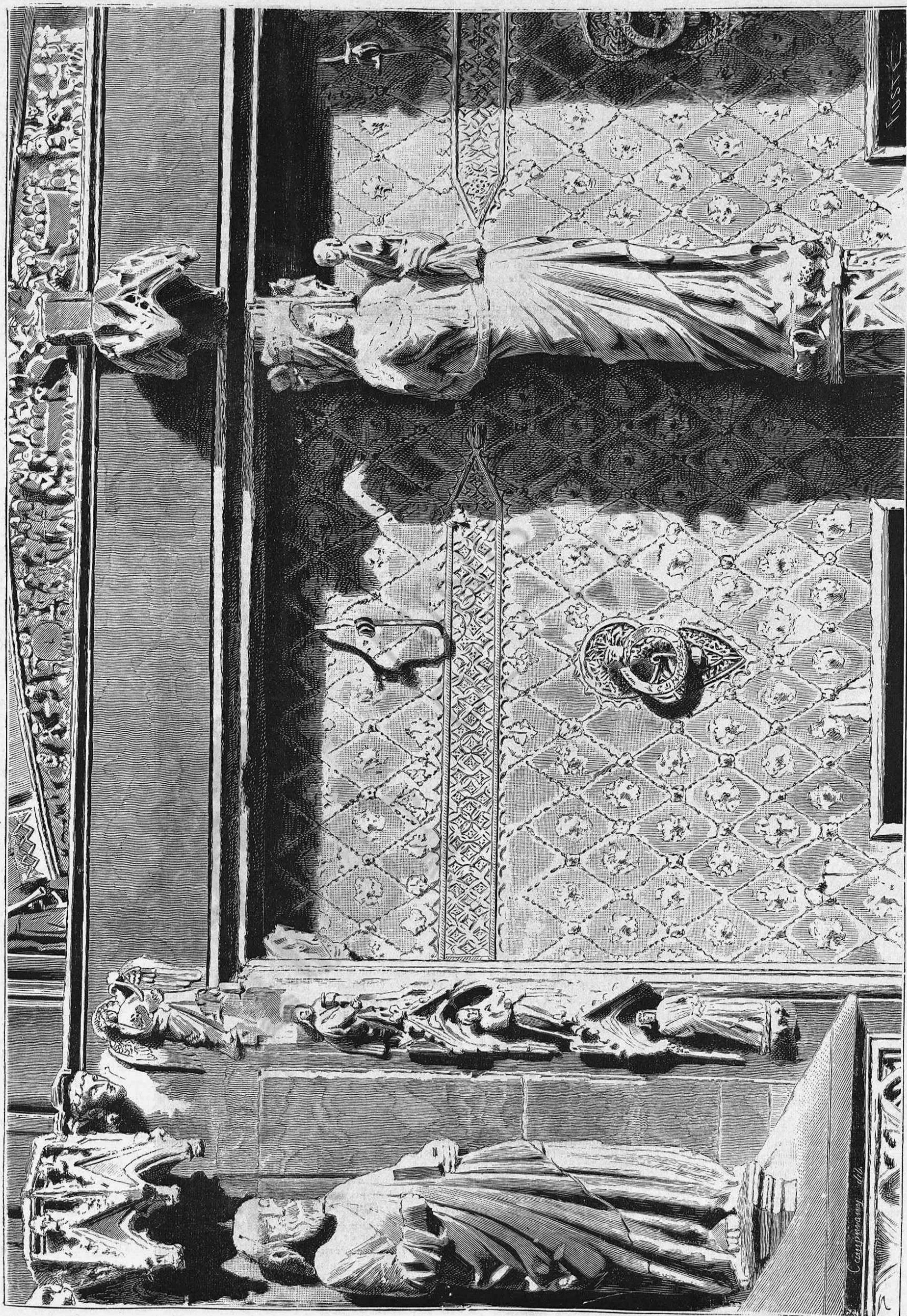
Si jo no fos jo avuy fora ben llarga ma carta estenentme en la descripció del pays, mes ja saps que dedicat tota la meva vida á estudis especials de la meva carrera, tindria molta més facilitat en resoldre un intrincat problema de matemàtiques, qu' en pintar ab açoia de paraules, l' impresió que m' han fet aquests llochs pera mi desconeuguts. A tú que m' coneixes de temps, no se t' oculta quan m' agrada la naturalesa agreste. L' armònic bruixot del pi d' erissada copa, qu' un oreig fresquivol y bellugadis balandreja dolsament, es pera mi una música suau y melancólica d' una sobrietat de notes que m' atrau y cativa, com anfonisme d' una llengua meridional desconeguda, y 'ls pichs trencats del Pirineu que devant meu s' aixecan ab sas formes atrevides y arestas secas, com l' acinament informe d' un pensament de construcció concebut per generacions gegantinas, m' omplen de respecte en vers sa titànica y grandiosa magestat; emperò que 'n faré de totas las impresions que las cosas grans ó bellas reflestan en mon espri, si al voler donar forma al pensament y cos á l' ideya, los conceptes se m' escampen com la volva que sura pe l' demunt de l' aigua d' un vas y que s' esmuny al arribar á la superficie cada colp que la volvió treure!

La ciutat es pulcra y atildada com una parisien de moda. Ni una casa vella, ni un carreró infecte ó desgradable: tot riolé gentil, juganer y lleuger com las construccions de pastillatge que solen haverhi en los aparadors de nostres confiterias.

PAISATGE D'HIVERN

COPIA D'UN QUADRO DE J. VAYREDA — DIBUIX DEL MATEIX

FRAGMENT DE LA PORTA MAJOR DE LA CATEDRAL DE TARRAGONA

Crech qu'en lo Cassino s' juga fort,—ja he dit que semblava una parisien de moda,—mes no hi ha cap obligació d' entrarhi: qui no vol no hi va.

Aquestas son las primeras impresions rebudas á ma arribada. No se si per ma fluixa descripció te'n farás cárrech.

Sempre teu, Albert.

FRANCESCH DE BOTER.

(Seguirà)

Á JOAN DE JOANES

VERSES LLEGITS EN LA SESSIÓ APOLOGÉTICA DEL RAT-PENAT
LO DIA 21 DE DESEMBRE

LA MORT DEL GENI

El cel està boirós y la nit fosca.
De la serra Mariola abixa l'aire
Tot udolant, com llop á qui seguirà
Estol de gosos d' afilades unges.
En l' aspre Bocaient tot es silenci;
La neu cau de lo cel en blanques volves
Y no fa gens de ruido quan devalla;
¡Es com la mort que estén lo seu sudari
Y poch á poch tot quant cubreix ho gela!
Dins una cambra humil, hon poregosa
Guspireja una llantia, en llit de fustes,
Jau malalt y espirant lo pintor Joanes.
Jau malalt y espirant aquell que vida
Doná sempre inmortal per eterns sigles
Ab sos divins pincells á les imágens
Qu' el cor sonnia y que l' esguart no trova:
A lo bon Salvador, que amostrá á l' home
Los resplandors del cel en sa sonrisa
Y lo camí del cel en sa mirada;
A la Verge María, sol sens núvols
De la suprema aspiració del Géni,
Que ix de son cap ab blanques vestidures,
Destilant mel sos llabis, flairors tendres
Ses galtes de rosella y sos ulls gloria;
A la Verge María, que convida
Mirantla, á desitjar l' amor de mare
A tots aquells que per disort carixen
Del amor y l' engis de sa infantesa.

La mort està en lo llit: son trepij sona;
Son verinós halé la llantia empanya,
Y ses feixuges ales per coberta
Al ample llit han prés. Comprimits s' ouen
Plors ofegats, gemecs y crits d' angunia
Qu' omplin lo cor de inyor y de tristessa
Com ompli el mar á la ofegada barca
D' herbes marines, com la fel amargues.

Groguech y demudat—sol que s' apaga
No te més trists colors!—Joanes paseja
Sos ulls per lo voltant, y obrint los llabis
Y estrenyen en ses mans les de ses filles,
Aixís lis diu, tremolejant d' angunia:
«Dorotea volguda, Margarita,
¡Hermoses, com los somnis del poeta!
Filles de mes entranyes, lo plor eixe
Eixugueu de los ulls: tot té son terme
Y el meu es arribat. Lo cel me crida
Y el temps s' allarga y lo desig es vórelo.
Amichs del cor, deixebles de ma escola,
No ploreu, donchs, que me entrastiu les hores,
Y yo no vull plorar. Me planys deixarvos
En este vall de llagrimes y penes,
Y tinch goig al morir. No més vullguera
Que seguit mos consells, féreu la via
Del art més lluminosa ab vostres obres.
Tot lo que l' home fá de bé en la terra,
En la terra florix y no's mustiga.

Agafeu lo pincell, quant lo cor senta
Lo tendre bategar, quant los ulls ploren
Y quant lo gran, lo que acarrila glòria,
Vostres nyervis conmoga ab les batudes
De la alta inspiració. Jamay l' ingeni
Poseu baix de lo jou del servilisme.
Lo geni vol espay, llum y celsties,
Com l' au vol fulles y calor y eixample
Pera cantar les cobles á sa aymada.
Jamay del fanch ne surtiran les perles;
Jamay de la foscra traureu les tintes
Ab que se vist l' aubada matinera;
Quant mes á dins del mar, mes mar s' ovira
Quant mes prop de la llum, hiá llum mes clara;
Quant mes amunt pugeu dalt de les serres,
Mes prop sereu del cel y molt mes pura
Trovareu á la flor que lo sol dora.
Lo cel es l' ideal de nostra rassa;
Nostra rassa, es la rassa de los nobles
Que no coneix mes lleys, ni mes alcurnies
—Que les lleys del que pot tornarnos sendra.

No esclaviceu á l' art, ab les miseries
Que assí en la terra per desdija niuen.
L' art es lo fill de Deu y d' les ales
Pera volar prop d' Ell; en Ell sonnia
Y l' infinit cercant, consol no trova
Fins que lo cel l' estreny entre sos brassos.

Veuen los ulls la idea lluminosa
Quant la revelació de la Bellessa
Ve desde l' infinit. Doncella casta,
No dona el bes y abrás de desposoris
Fins que les nafras del lluytar no amostren
Lo cor altiu y generós y noble.
Yo, l' abrás no he rebut de prometensa,
Y ya no puch lluytar; les meus forces
Decauen per moments: com soca d' arbre
Que l' ivern ha gelat, ya mes despulles
Joguina son del vent. ¡Ya no aprofiten
Pera gales nuvials! Ma pensa vola
Per los espays hon l' esperit romana,
Y hon l' ideal de nostra vida niua
Ab la doncella de les llargues trenes
Hon vull donarli el bes de desposoris.
Ya veig lo seu perfil, ya veig planures
De vislums sonrosades hon prenia
Ma paleta colors, y hon les imágens
Surtien com la llum al trench del auba.
De bat en bat lo cel m' obri les portes,
Y ovire entre les boires y los núvols
Les vestes llargues de les Vergens pures,
Que gronsen en ses mans los brots de paumes,
Brots d' un vert que jamay may se mustiga.

Ya sent lo dols remor d' ales llaugeres,
Y angles y serafins, batent les ales,
Un cercle formen hont sobrix la estrela
Santa de mos amors. La Mare Verge
Inmaculada y Pia y sempre Verge,
Ab sa túnica blanca y sa corona
Plena de sols y llums, cap a mi avansa.
La rialla en los llabis, los ulls dolços
Plens del imá que atrau y que captiva.
Ya desplega les mans, ya obri los brasos,
Ya eixampla son mantell pera ampararme,
Ya belluga los llabis, ya me crida...
¡Adeu, deixebles, de lo cor penyores!
¡Adeu, companys del cor, amichs del ánima!
Adeu, filles, adeu... ¡Sols per vosaltres
Me planys deixarla terra en que vaig naixer!

VICTOR IRANZO SIMON.

CONGRÉS CATALÀ DE JURISCONSULTS

JINDICAT en la Crónica lo relatiu á l' importancia y conveniencia del mencionat Congrés pera depurar lo que tingan d' útil y especialmente ventajós las institucions de nostre dret foral, ab lo present número LA ILUSTRACIÓ CATALANA comensa la inserció d' una suïcta ressenya de las sessions de dit Congrés, á fi de que sos llegidors pugan formar per ells mateixos un concepte aproximat de las doctrinas, que segons es d' esperar, ab molta copia de datos y experiencia serán aduñidas.

Sessió primera. Lo 31 de Desembre, en lo saló de graus de la Universitat Literaria, celebrá la sessió inaugural lo dit Congrés Català de Jurisconsults convocat per iniciativa de la Societat Económica Barcelonesa de Amichs del País, al objecte de discutir, votar y proposar «baix la base del projecte de Códich Civil publicat en »lo de Maig de 1851, quals principis é institucions de dret foral son, segons lo seu júdic, de vital importància é indispensable introduhir com excepció pera »Catalunya en lo Códich Civil espanyol; quals, per sa »reconeguda bondat, deuen quedar pera que figurin »en lo mateix com legislació general, y quinas son »aquellas de las quals, per innecessarias ó desusadas, »puga prescindirse, conclohen per formular lo pensamiento en articles,» per esser aquesta proposició la continguda en lo preàmbul y article 4º del Real Decret de 2 de Febrer últim, que ha donat ocasió pera que's reunís l' aludit Congrés.

Comensá la sessió á dos quarts de cinch de la tarde, presidintla D. Vicens de Romero y Baldrich, President de la comissió organisadora, y accompanyantlo los Excentíssims Srs. D. Frederich Enjuto, President de la R. Audiencia, y D. Salvador Maluquer, Vice-president segon de dita comissió. Ademés dels senyors delegats, assistiren y ocuparen assentos de preferencia los Excentíssims Srs. Alcalde Constitucional y Rector de dita Universitat, lo Dr. D. Joseph Fláquer y Fraisse, President de l' Academia de Dret Administratiu, y comissions del Exm. Ajuntament, de l' Audiencia, del Claustre Universitari, de la Societat Barcelonesa d' Amichs del País y d' altres corporacions científicas y literaries.

Declarat obert lo Congrés, se llegiren lo citat R. D., la convocatoria, las disposicions relatives á la seva ce-

lebració y 'ls noms dels senyors delegats, y luego eixos reculliren de mans del Sr. President las credencials definitivas.

Acte seguit s' aixecá l' Sr. President, qui llegí lo discurs d' inauguració, ab lo qual, després d' explicar los treballs fets per la comissió organisadora pera lo bon èxit del Congrés, s' ocupá del repetit R. D. de 2 de Febrer últim, sent notar l' importància y trascendència que pera Catalunya pot tenir aquell, puix que en ell se ventilarien los punts més importants de nostre dret foral; y després d' extenderes en algunas consideracions històriques y filosòfiques sobre la formació de Códichs, terminá dit discurs donant las gràcies á las Autoritats, Corporacions y demés que coadiuvaren á la realisació del pensament, essent saludat ab una salva d' aplausos.

Per últim, lo mateix Sr. President declará inaugurats los treballs del Congrés y llegí l' ordre del dia pera la pròxima sessió. A tres quarts de sis s' aixecá dita sessió inaugural, á la qual assistí numerosa é ilustrada concurrencia, constituhint la majoria dels públics persones pertanyents al foro.

Sessió segona. Tingué lloch aquesta á tres quarts de quatre de la tarda del dia 3 del corrent mes, ocupant la mesa los senyors D. Vicens Romero, D. Felip Vergés, prebere y D. Salvador Maluquer, President y Vice-presidents respectivament de la comissió organisadora, y també D. Joseph M. Borrell y D. Bartomeu Bosch, aquests dos com a Secretaris, y llegida l' acta de la sessió anterior, fou aprobada sens discussió.

Entrantse luego á l' ordre del dia, que era lo nombrament dels individuos que debian formar la mesa definitiva, se llegiren los articles corresponents del Reglament, y va procehirse á dita elecció, comensant per la de President, la qual doná per resultat 44 vots á favor de D. Melcior Ferrer, y 42 vots á favor de D. Joseph Borrell y Montmany, pero com se fes notar que cap dels dos havia obtingut la majoria absoluta dels membres del Congrés que exigeixen los articles del Reglament que s' havian llegit, després d' un debat sobre aquest incident, se declará anulada la votació y s' acordá procedir á verificarne una altra, y fet l' escrutini de la nova votació, resultaren 52 vots pera lo senyor Ferrer y 42 pera lo Sr. Borrell, y per lo tant fou proclamat President lo primer.

Ab un sol acte, pero ab dos urnas separadas, va procedirse immediatament á la elecció de Vice-presidents y Secretaris. Per Vice-presidents obtingueren vots D. Joseph Borrell y Monmany, 59, D. Pau Valls, 49, D. Ramon Foguet, 46, D. Joan Baptista Orriols, 43, D. Valentí Almirall, 43, D. Ramon Cabañeras, 43, D. Miquel Ferrer y Garces, 40, y D. Felip Vergés, 40. Al anarse á proclamar los quatre primers se suscitó un nou incident, per quant no havent presentat D. Pau Valls la seva credencial de delegat, fou demandada la nulitat de la seva elecció per alguns membres del Congrés, á qual pretensió s' hi oposaren altres per constar que dit senyor Valls era delegat pel districte de Montblanch, y després d' un debat en que intervingueren variis senyors delegats, s' acordá que la Mesa decidís la qüestió, sostenentse alguns moments la sessió pera que aquella pogués posarse d' acord.

Reanudada la sessió, la Mesa publicà la seva resolució, que fou la següent: «que s' esperaria fins á l' hora d' obrir-se la sessió pròxima, en la qual, si D. Pau Valls no havia presentat la credencial, se proclamaría Vice-president al que li correspongués per número de vots, ó sigui D. Valentí Almirall, ja que encara que tingui l' mateix número que'l Sr. Cabañeras anava devant d' ell en la candidatura.»

Per Secretaris quedaren elegits D. Guillem de Brocà, D. Joseph M. Borrell, D. Joan Permanyer y D. Joaquim Almeda, havent obtingut ademés vots D. Joseph Pella, D. Bartomeu Bosch, D. Joseph M. Rufart y D. Conrat Roure, quedant la Mesa constituhida en la forma següent:

President: Don Melcior Ferrer; Vice-presidents: D. Joseph Borrell y Monmany, D. Pau Valls, D. Ramon Foguet y D. Joan Baptista Orriols; Secretaris: D. Guilem de Brocà, D. Joseph M. Borrell, D. Joan Permanyer y D. Joaquim Almeda.

Feta l' elecció dels quatre Secretaris, lo Sr. President declará definitivament constituhit lo Congrés Català de Jurisconsults, llegint l' ordre del dia pera la sessió immediata.

Sessió tercera. Comensá aquesta á dos quarts de cinch de la tarde del següent dia 4 del corrent, y després de haber manifestat lo senyor Romero president de la Comisió organisadora que don Pau Valls havia presentat á la Mesa la seva credencial de delegat, ocupá la presidència don Melcior Ferrer acompañat dels secretaris don Joan Permanyer y don Joseph M. Borrell y llegida l' acta de la sessió anterior quedá aprobada sens discussió.

Acte seguit lo president senyor Ferrer pronunciá un discurs en lo qual després de expressar la gratitud de que estaba possehit per haber sigut nombrat president

del primer Congrés Català de Jurisconsults, digué que quant girant 'ls ulls al seu voltant, hi veia tants companys seus, que per la elevació de son talent y profunditat de sos coneixements tenian sobre ell una regonegada y notoria superioritat, se preguntava quina causa pogué esser la que havia donat lloch al seu nombrament y que en lo fons de sa conciencia no podia atribuirlo més, que al zel que havia demostrat constantment de cercar la veritat procurant inspirarse en lo recte criteri y apartar-se dels extrems apassionats, y per lo tant que considerantse elegit per haber vist en aquella regla de conducta una garantía d' imparcialitat, procuraria correspondre dignament á tal pensament, esforçantse en sostener sempre la dignitat de la discussió y l' imparcialitat en lo debat. Terminà fent menció del Excm. Sr. Ministre de Gracia y Justicia ja que á ell se devia lo pensament de respectar en principi las institucions forals; del inclit jurisconsult don Manel Duran y Bas ab tan acert nombrat pel govern de S. M. pera demostrar dintre de la Comissió de Códichs tot lo valor y trascendència de ditas nostras institucions forals, puix, que al aprobar lo Congrés aqueix nombrament, se robustia son prestigi moral perque no sols tindria dit senyor Duran la delegació del Estat, sino la de tot lo Cos de jurisconsults catalans; y feu per últim menció de la Comissió organitzadora per son improbo treball y especialment de son president don Vicens de Romero. Aqueix discurs fou salutat ab una salva de aplausos.

Llegit per lo secretari don Joan Permanyer lo reglament redactat per la sessió administrativa de la Comissió organitzadora, se doná compte de la següent proposició presentada á la Mesa y suscrita per los senyors Bertran, Almirall, Vallés y altres individuos del Congrés.

«Oit lo projecte de reglament de que acaba de donar-se lectura:

»Atenent á que la discussió del mateix per articles podrà esser molt llarga, lo que impediria que 'l Congrés s' ocupés del objecte perque ha sigut convocat: Atenent á que molts senyors delegats han degut abandonar la seva residència pera assistir á las sessions del Congrés: »Atenent á que per eixas y altres consideracions ha de procurar lo Congrés simplificar los detalls: Atenent á que queda presentada una proposició de fondo que per sa naturalesa ha de considerar-se com prèvia á las demés discussions.

»Acorda lo Congrés:

»Primer. Que aproba lo reglament presentat en sa totalitat ó conjunt.

»Segon. Que aproba los articles 30, 31 y 32 del mateix reglament, desde luego, y en los mateixos termes en que venen redactats.

»Tercer. Que avans de procedir-se á la discussió y votació per articles del reglament—ó siga dels no aprobats en la conclusió anterior,—la Mesa del Congrés formulí un dictámen en lo qual proposi las supressions, esmenas ó adicions que tal volta creguí convenientes ó útils.

»Quart. Que desseguida 's prengui en consideració y 's discuteixi la proposició de fondo que 's ha presentat á la mesa simultàneamente ab la present, y las demés ó igual naturalesa que tal vegada 's presentin, y

»Quint. Que tant aviat com la Mesa hagi formulat son dictámen sobre 'l reglament, se destini la primera hora de cada sessió á la discussió y votació per articles del mateix.

Presa en consideració, avans de pasarse á discutir, á petició del senyor Manté se llegiren los indicats articles 30, 31 y 32 del reglament y la proposició de fondo, á qu' aludia en aquella, resultant que aquells articles son referents al modo y forma de discutir-se las proposicions, y que la proposició de fondo diu així:

«Vist lo programa general formulat per la secció jurídica de la Comissió organitzadora de aqueix Congrés, observació 4.ª en la que s' opina que la resolució més adecuada als interessos del antich Principat, en unió amb las demés províncies d' Espanya, es conservar la legislació civil vigent.

»Y vistas las bases aprobadas per la Comissió organitzadora que presentan un resumén de la mateixa legislació civil vigent en Catalunya.

»Lo Congrés Català de Jurisconsults acorda las següents conclusions:

»Primera. Que basada la legislació de Catalunya en principis propis, distints dels que informan á aquellas ab las que se la vol unificar per medi de la codificació que 's projecta, lo Congrés opina que no es aqueixa possible en lo terreno jurídich, y que portada á efecte en los termes en que la proposa lo Real decret de 2 de Febrer seria perjudicial als lleigitims interessos del Principat de Catalunya.

»Segona. Que la legislació civil vigent en Catalunya considerada en son conjunt es necessaria al antich Principat, y per consegüent deu conservar-se.

»Tercera. Que per conducte del Excm. Sr. Ministre de Gracia y Justicia 's dirigeixi á la comissió general de

»Codificació una exposició acompañant las condicions del present acort y un resumén de la legislació civil vigente avuy en Catalunya, pera lo qual, en quant sia menester, s' utilisi 'l notable y consensut treball fet per la secció jurídica de la comissió organitzadora; y que aqueix mateix se dirigeixi testimoni de l' exposició y resumén al Excm. Sr. Representant de Catalunya en la comissió de Codificació, pera que fassa d' ells en dita comissió l' us que consideri convenient.

»Quarta. Que la redacció dels treballs á que 's refereix la conclusió anterior quedí encarregada á una comissió composta de la Mesa del Congrés, dels senyors jurisconsults que formaven la secció jurídica de la comissió organitzadora, ó dels quins d' ells acceptin aqueix encàrrec, y de dotze membres del Congrés, designats per aqueix en votació secreta.

»Quinta. Que discutida y aprobada aquesta proposició, se declara terminada la tasca del Congrés Català de Jurisconsults, quedant la comissió exposada encarregada d' executar y cumplimentar lo present acort en totes las parts, publicant la exposició y treballs en lo «*Bulletí del Congrés*.—Barcelona 3 de Janer de 1881.—Segueixen las firmas.»

S. RIBOT.

(Seguirà).

CONSISTORI

DELS

JOCHS FLORALS DE BARCELONA

CONVOCATORIA PERA 'LS DEL ANY 1881

Als honorables poetas y prosadors de Catalunya y de tots los comtats y antichs realms hont la nostra llengua es parlada ó conejuda, 'ls set Mantenedors del CONSISTORI DELS JOCHS FLORALS DE BARCELONA, en l' any XXIII de llur restauració, salut.

Pera mellar cumplir l' honrosa comanda que 'ns feu lo respectable Cos d' Adjunts lo dia 13 de Novembre passat, vos invitam á pendre part en los Jochs Florals de 1881, que inseguint l' esperit de l' institució y la costum de temps establecta, serán regits per lo següent cartell, desitjantvos á tots clar ingen i alta inspiració y á nosaltres dretura y acert pera jutjar als més dignes.

CARTELL

Lo primer diumenge de Maig, qu' en lo vinent s' escau al dia 1, serán adjudicats en la festa poètica dels Jochs Florals, als autors que resulten esserho dels treballs premiats, los següents

PREMIS ORDINARIS

UNA ENGLANTINA D' OR, que s' entregará al qui haja trovat ab més acert sobre qualsevol dels fets històrichs, usatges ó costums de la terra catalana, essent preferida, en igualtat de mérit, la poesia escrita en la forma narrativa de romans ó llegenda.

UNA VIOLA D' OR Y D' ARGENT, que serà adjudicada al autor de la mellar composició lírica, ja sia religiosa ó bé moral.

UNA FLOR NATURAL, premi anomenat d' honor y cortesia, que s' otorgará al qui haja presentat una poesia més inspirada sobre tema que 's deixà al bon gust dels trovadors. Lo qui l' obtinga haurà de ferne present á la dama de sa elecció, la qual, proclamada REYNA DE LA FESTA com d' antich s' acostumava, entregará 'ls premis restants als qui n' hajan sigut guanyadors.

A més d' aquests tres, s' adjudicaran en la mateixa festa poètica los següents

PREMIS EXTRAORDINARIS

UN CLAVELL D' OR Y D' ARGENT, ofert per l' Excm. Ajuntament de Reus, que s' entregará al autor de la mellar composició en vers, sia lírica ó escrita en la forma de romans, que cante ó descriga més bé alguns dels fets històrichs esdevinguts en la província de Tarragona.

UN MEDALLÓ D' OR, premi ofert per una agrupació catalanista, que s' adjudicarà al qui, inspirantse en lo renaixement del esperit català, haja presentat lo mellar himne, qu' haurà d' esser breu y enèrgich y reunir condicions pera posar-se en música.

UNA MEDALLA DE PLATA, oferta per l' Ateneo Barcelonés, que serà adjudicada al autor de la mellar col·lecció d' articles crítichs que tendeixen á moralizar las costums catalans.

UNA LÁPIDA DE MARBLE NEGRE AB L' ESCUT DE LA SOCIEDAT GRABAT EN OR, oferta per l' Associació Catalanista d' Excursions Científiques, que serà otorgada al autor de la mellar monografia d' un monument, població ó entroncada de Catalunya.

UNA JOYA ARTÍSTICA ó ALEGÓRICA, oferta per l' Associació d' Excursions Catalana, que s' entregará al autor del mellar estudi crítich-històrich sobre la poesia catalana, donantse la preferència, en igualtat de mérit, al qui acompanye un aplech més nombrós y escullit de cançons populars inéditas.

UN OBJECTE D' ART, ofert per la Redacció de la Revista Catalana *La Renaixensa*, que 'l guanyarà l' autor del meller treball d' imaginació en prosa.

De més á més, lo Consistori podrà adjudicar los premis extraordinaris que tinga á bé crear y 'ls accésits y mencions que crea merescuts, segons lo resultat del certamen.

Tota composició pera entrar en concurs haurà d' esser inèdita y estar escrita en antich ó modern català literari d' est Principat, Mallorca y Valencia, ó en qualsevol dels dialectes del Mitx-jorn de la Fransa, ab tal que l' autor, evitant l' influència de tot' altra mena de parlar estranya al país de la llengua d' Oc, procure escriure d' una manera més semblant al antich provensal ó al català literari.

Tots los treballs haurán d' adressar-se al Secretari de est Consistori — Rambla de Catalunya, 38, tres pis, — avans del mitxdia del 1er d' Abril vinent, accompagnat cad' un d' un aplech clos que contindrà 'l nom del autor y durá en lo sobrescrit lo títol y lema de la composició á que pertanye.

Los plechs corresponents als treballs no premiats se'n cremats públicament, després d' oberts los dels autors qu' hajan obtingut joya ó accésits y proclamats llurs noms.

Tot' obra premiada quedarà de propietat del Consistori, durant lo terme d' un any, contedor desde 'l dia de la festa.

¡Qué Deu vos done á tots la llum de l' intel·ligència y lo foix del sentiment, pera cantar ab esperit ben català la PATRIA, la Fé y l' AMOR!

Fou escrit y firmat lo present CARTELL en la Ciutat de Barcelona als 31 de Decembre de l' any 1880, pe 'ls set Mantenedors.

JACINTO VÉRDAGUER, Prebere, President.—RAMÓN PICÓ, Vice-President.—FRANCESC MATHEU.—J. TORRES Y RETETÓ.—LLUIS DOMENECH.—JACINTO LAPORTA.—NARCÍS OLLER, Secretari.

NOVAS

Lo Director d' aquest periódich, Sr. D. Joseph Franquesa y Gomis, deixa de serho des de l' present número, á lo qual s' ha vist obligat per tenir que atendré á imprescindibles ocupacions. Identificat, però, ab la idea de nostra publicació, col·laborarà en ella tant com li sia possible, de lo qual se felicita la Redacció de *LA ILUSTRACIÓ CATALANA*, y ab ella, n' estém ben segurs, los seus constants llegidors.

Nostre paisá don Joseph Tamaro ha sigut nombrat profesor de cant del Conservatori de música recientemente instalat en Nova-York. Entre 'ls demés professors figurau lo célebre pianista Joseffi, lo director d' orquestra Teodoro Thomás y molts altres artistas á qual més distingits.

Los periódichs de Madrid, fan grans elogis de nostre paisá don Joaquim M. Vehils, actual maestrino del Teatro Real, qu' ha dirigit y concertat d' una manera inmillorable lo *Faust* y altres obres sumament complícades. Tractantse d' un jove, com ho es lo nostre amic senyor Vehils, no podém ménos de felicitarlo per aquest triunfo y animarlo á seguir endavant en la brillant carrera qu' ha comensat.

L' arquitecto municipal de Vilanova te ja terminats completament los plans del edifici pera la exposició regional, ab que aquella vila 's proposa celebrar l' inauguració del ferrocarril de Valls.

Pera optar al premi ofert per l' Associació d' Excursions catalana en lo certamen del any prop passat, quin plasso de admisió terminà en 31 de Desembre últim, se ha rebut una sola obra ab lo títol: «Estudi hidrològich de la muntanya de Montserrat»; lema *Mirabilis mons!*

Procedent de Roma 's troba en nostra ciutat lo distingit pintor català, ex-pensionat per l' Excm. Ajuntament d' aquesta capital, don Arcadi Mas y Fontdevila.

Hem vist exposats en l' argenteria del senyor Masriera alguns dels premis que s' han d' adjudicar en lo certamen que 's celebrarà próximament en la vila de Valls; tots ells revelan lo bon gust ja peculiar de aquella casa que l' hi ha donat un crèdit merescut en tots los rams del art á que 's dedica.

Lo dia 1er de Janer, la mesa del Congrés Catalanista y lo Consistori dels Jochs Florals de Barcelona, donaren possessió als senyors que debian formar l' Academia de la llengua catalana, segons l' acord ja conegut de nostres lectors. Asistiren al acte don Valentí Almirall com a president del Congrés Catalanista, don Ramon Picó y

Campamar com á president del Consistori dels Jochs Florals, don Joan Maluquer y don Narcís Oller secretaris respectivament d' abduas corporacions, y á més los nous académichs don Joaquim Rubió y Ors, don Antoni de Bofarull, don Marian Aguiló, don Lluís Cutxet, don Adolf Blanch, don Damás Calvet, don Miguel V. Amer, don Gonzalo Serraclarà, don Francesch Ubach y Vinyeta, y don Angel Guimerá. Los seyyors Milà y Fontanals, Soler y Verdaguer, escusaren sa asistencia, per diferents motiusse be auto-risant pera que se 'ls considerés com á presents.

Llegida l' acta de la sessió celebrada per la mesa del Congrés Catalanista y 'l Consistori dels Jochs Florals, lo seyyor Bofarull feu repetidas observacions als allí presents que foren oportuna y satisfactoriamente contestadas per los Srs. Serraclarà y Almirall. Ocupá la presidencia d' edat lo seyyor Rubió, y actuá en lo mateix concepte com á secretari lo seyyor Guimerá. Declarada constituida l' Academia, se retiraren del local los delegats del Congrés y dels Jochs Florals, ahont permanesqueren los nous académichs.

Hem rebut lo projecte de la Lotería Municipal de Madrid qual sorteig tindrà lloch lo dia 25 de Febrero d' aquest any. Constará de 20,000 bitllets á 500 pessetas cada un, dividits en décims d' á 50 pessetas y's repartirán 7.300,000 pessetas en premis dels quals lo major será de 1.500,000 pessetas. Las condicions del periódich no'n permeten detallar més lo projecte de que parlém, qual inserció se 'ns acaba de demanar; per altre part no ha de ser difícil enterarse als que vulgan jugar en aquesta Lotería, de las bases de la mateixa.

L' Associació catalanista d' excursions científicas celebró lo dia 6 la sessió inaugural del present any en lo gradiós saló de Cent de Casa de la Ciutat. Comensá la sessió ab una selecta memoria de don Joaquim Olivó secretari del any anterior en la que doná detallada noticia dels treballs de l' associació en lo passat exercici, dels auments de sa biblioteca y també del número d' associats. Acte seguit lo President don Joseph d' Argullol llegí un ben escrit discurs en lo que ademés de fer resaltar l' absoluta independència de tot lo relatiu al excursionisme del moviment politich y sas teorías, entre altres escollidas ideas reclamá protecció en totas esferas pera l' excursionisme de lo qual segons demostrá pervindrian grans beneficis á la societat generalment parlant; llegidas després per diferents socis de la Catalanista algunes poesías dels seyyors don Jascinto Verdaguer, Pbre., Ubach, Guimerá y Balaguer (don Víctor), y donadas las gracias á la numerosa y escullida concurrencia per lo citat seyyor President acabá l' acte que deixará bon recort entre quants hi assistiren.

Ha visitat nostra Redacció lo nou periódich mensual *La Reforma*, órgano dels dependents de comers de Barcelona; revista bi-lingüe d' interessos comercials, varietats, notícias y anuncis. Després de donar la benvinguda al nou colega desitjantli molta prosperitat y llarga vida, no podém menos de aplaudir l' idea que ha donat lloch á sa aparició, satisfent axis una necessitat que se experimentaba en Barcelona y com es la d' atendre als respectables interessos de la digna classe de dependents que tant s' ha distingit sempre per son anhel en adelantar en la senda de la ilustració.

LLIBRES REBUTS

PAU CLARIS Y SON TEMPS.—Estudi historich per don Joseph Coroleu del qual nos ocuparem próximamente ab extensió. Forma un volüm de 210 planas esmeradament imprimés á *La Renaixensa*, ahont se ven al preu de 10 rals.

CALENDARI CATALÀ DE 1881. Baix queix titol lo ferm catalanista y apreciable poeta seyyor Briz vé publicant desde fa disset anys, y ab una constancia per tot extrém digna d' encomi, una colecció anual de composicions literarias degudas als més reputats autors catalans, mallorquins y valencians. Qui recorre la colecció dels calendaris publicats fins avuy dia 's convencerá facilment de que en

realitat la flor y nata de nostra renaixensa literaria collabora en la simpática publicació del seyyor Briz, prova evident de la importància qu' ha arrivat á adquirir la mateixa. Y realmente lo bon zel y desinterés ab que 'l seyyor Briz ve consagrante á la propaganda del catalanisme y molt especialment á la publicació del Calendari,

sims, que per diferencias avuy ja del tot esborradas, 's trovavan á molta distancia del seyyor Briz.

Lo Calendari de 1881, qu' acaba d' arribar á nostres mans, no desmereix per res dels públicats en los anys anteriors. Coneguts los noms dels seus colaboradors, no 'ns entretindrém á esbrinar una per una totes las composicions que conté limitantnos á recomanar á nostres lectors las poesías de las seyyoras Bell-lloch, Penya y Valldaura, com igualment la del seyyor Thos y Codina, titolada *Presentiment*, d' esquisit pensament y execució acabada; la ballada que 'l malaguanyat Bartrina recità pochs días avants de morir á mossen Jacinto Verdaguer y que aquest versificà com sols ell sap ferho, *La dida del infant*, del valent Guimerá, *Xuayp* preciós romans de 'n Picó, digne de figurar al costat dels millors del Romancero del Cid, *Á ma filla María*, del president dels Jochs Florals de antany En Teodor Llorente, lo romans sens títol de 'n Ixart, *Á Maria Llorente de Querol*, *Á la Santíssima Verge de Montserrat*, de 'n Careta, com també *La copa*, del célebre Mistral, ben coneuguda de tots los escriptors catalanistas, altra poesia també provensal del delicat Aubanel y molts altres ben dignes com totes de figurar en la colecció.

No trovém tan digne d' alabarse un quadro de costums, escrit segons diu son autor, en valencià vulgar, y segons la nostra desautorizada opinió en llenguatge grosser del ménos acceptable entre las personas ben educadas. Apelém al judici del mateix autor del article que ben segur no usaría devant de personas á qui ell respectés, per poch que fos, las paraulas de tot punt ordinarias que posa en boca de un de sos personatges.

Y finalment opinant com l' autor del article *Bons recorts* que confesa esplicitament que en dit calendari sols se conserva dita secció per seguir la tradició, creyém que suprimintla no perdría res lo mérit é importància del calendari; per fer una ressenya incompleta y defectuosa del moviment catalanista del any, més val que no 's fasse, puig de sobras hi han en nostra capital diaris y revistas que s' encarregan de ferho á satisfacció, com no s' hi veu ab prou cor lo seyyor Careta.

REVISTA FRENOPATICA BARCELONESA. La literatura médica espanyola ha de estar reconegudíssima al talent y á la incansable laboriositat del Dr. Giné. Aquest professor, un dels més eminentes del Claustre de la facultat de

Medicina de Barcelona, te publicadas no pocas obras originals sobre 'ls més diversos rams de sa humanitaria carrera, circumstancia tant més d' apreciar ja que 'ls pochs que en Espanya 's dedican á la bibliografia médica, 's limitan en sa major part á versions més ó ménos fidelis d' obras extrangeras, qual mérit en no pocas ocasions deixa de comprobarse suficientment. Los coneixements especials del seyyor Giné en Frenopatología, quedan amplament demostrats en l' obra que sobre dita especialitat te publicada y en lo discurs inaugral pronunciad en la Real Academia de Medicina l' any 1878. Per aquest motiu no es gens d' extranyar que 'l manicomio Nova-Betlem, dirigit per dit seyyor y situat en un pioneresch lloch del Tibidado, gose d' un crèdit que cada dia va en augment, per las incessants milloras de que va fentlo objecte lo seu illustrat Director. Eco de tal establiment es la *Revista Frenopatica barcelonesa*, qual primer número ha visitat nostra redacció, y que recomaném eficacement als aficionats als estudis de la patología de la inteligenzia. No es aquesta publicació una senzilla fulla-anunci d' un establiment contenint quatre anécdotas ridículas dels infelissos privats de rahó propias pera determinar l' hilaritat y facilitar d' aquesta manera sa difusió, sinó que es una verdadera Revista dedicada al estudi de la Frenopatología en tota la amplitud de la paraula. Llegescas sinó dit primer número qual sumari posém á continuació. Nuestro propósito, *La Redaccion*.—De las alucinaciones protopáticas de carácter esencialmente

vascular, Dr. Giné.—Mania razonada, Dr. Galcerán—Bibliografia. Etiología de la pelagra por el Dr. Roel, Dr. Giné.—Estadística de los manicomios españoles por el Dr. Rodríguez Méndez, Dr. Giné.—Nueva-Belen y el primitivo Betlhem, Dr. Pi y Molist.—Al manicomio Nueva-Belen (poesia), D. J. Massanés de González.

paladi ja antich de tan noble idea, lo fan ben dignes de l' ajuda que tots los anys l' hi prestan los nostres escriptors més distingits. Res ha sigut prou pera fer minvar la fé catalanista del entusiasta coleccióndor del Calendari; si 'ls sacrificis materials no han pogut deturar en sa generosa empresa, ménos ho han pogut encara los sacrificis del amor propi, los més sensibles de tots, y 'ls quals no ha escatimat per cert en lo Calendari Català de que venim parlant. Desde fa tres anys ve ajudant al seyyor Briz en la colecció del Calendari

Lo SANTO

MOSAIC ROMÀ DE LA TORRE DE BELLOCH

En Francesch Matheu, l' atildat poeta que de sobras coneixerán nostres benévolos lectors, y ben segur que 'l fundador del Calendari no s' haurá penedit d' haberlo cridat á son costat pera reforsar ab son nom l' importància de la colecció, ja qu' ab ell han figurat de nou en las planas de la mateixa los nom d' autors distingidis-